

مهر ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۴۴۷

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در مردادماه سال ۱۴۰۱

بخش صنعت و معدن

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۴۴۷

کد موضوعی: ۲۲۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در مردادماه سال ۱۴۰۱ بخش صنعت و معدن

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان)

تهیه و تدوین کنندگان: عالیه ناظمی، علیرضا آذربایجانی

ناظران علمی: محمدرضا عبداللهی، سیدمهدی بنی‌طبا، سیدعلی روحانی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. شاخص صنعت
۲. شاخص تولید
۳. شاخص فروش
۴. شاخص قیمت

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۷/۴

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. شاخص‌های تولید و فروش شرکت‌های صنعتی بورسی
۴	۲. شاخص‌های تولید و فروش به تفکیک رشته‌فعالیت‌های صنعتی بورسی
۸	۱-۲. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت خودرو و قطعات
۹	۲-۲. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت شیمیایی به‌جز دارو
۱۰	۲-۳. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت فلزات پایه
۱۱	۲-۴. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر
۱۲	۳. شاخص قیمت فعالیت‌های صنعتی بورسی
۱۳	۴. شاخص‌های تولید و فروش شرکت‌های معدنی بورسی
۱۵	جمع‌بندی
۱۶	پیوست
۱۹	منابع و مآخذ

پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در مردادماه سال ۱۴۰۱ بخش صنعت و معدن

چکیده

تحلیل روند رشد بخش صنعت از جنبه‌های مختلف، عاملی کلیدی در تحلیل‌های خرد و کلان اقتصادی و یکی از ارکان تصمیم‌گیری در حوزه اقتصاد است. شاخص تولید بخش صنعت به‌دلیل تأثیر نوسانات سطح فعالیت صنعت بر بخش‌های دیگر اقتصاد، به‌عنوان شاخص مهم اقتصادی در کوتاه‌مدت مورد استفاده قرار می‌گیرد. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به‌صورت ماهیانه شاخص تولید، فروش و قیمت شرکت‌های بورسی را محاسبه می‌کند. اهمیت این شاخص به‌روز، برای اقتصاد ایران که تحولات زیادی دارد بیشتر خواهد بود، چراکه بازخورد شوک‌های وارده به اقتصاد ایران و واکنش‌های سیاستگذاران باید در تواتر کمتر از فصل مورد رصد قرار گیرد؛ این در حالی است که آمار رسمی بخش حقیقی به‌صورت فصلی و با تأخیر ارائه می‌شود.

طی مردادماه ۱۴۰۱، شاخص تولید شرکت‌های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۸/۶ درصدی و نسبت به ماه قبل با کاهش ۱۱/۵ درصدی مواجه شده است. در این ماه نسبت به ماه مشابه سال قبل، ۱۱ رشته‌فعالیت افزایش در شاخص تولید و ۴ رشته‌فعالیت کاهش در شاخص تولید داشته‌اند. رشته‌فعالیت‌های «ماشین‌آلات و تجهیزات»، «خودرو و قطعات» و «محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات» بیشترین سهم را در افزایش شاخص تولید نسبت به ماه مشابه سال قبل و رشته‌فعالیت‌های «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر» و «شیمیایی به‌جز دارو» بیشترین سهم را در کاهش شاخص تولید داشته‌اند. همچنین طی مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل، از بین ۱۵ رشته‌فعالیت صنعتی بورسی تنها رشته‌فعالیت «محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات» افزایش در شاخص تولید داشته است و ۱۴ رشته‌فعالیت کاهش در شاخص تولید را ثبت کرده‌اند؛ رشته‌فعالیت‌های «ماشین‌آلات و تجهیزات»، «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر»، «لاستیک و پلاستیک» و «تجهیزات برقی» بیشترین سهم را در کاهش شاخص تولید داشته‌اند. یکی از مهم‌ترین دلایل کاهش تولید در مردادماه نسبت به ماه قبل قطعی برق صنایع عنوان شده است که در گزارش‌های ماهیانه نیز شرکت‌ها به این مشکل اشاره کرده‌اند.

شاخص تولید شرکت‌های معدنی بورسی هم نسبت به ماه مشابه سال قبل با کاهش ۴/۲ درصدی و نسبت به ماه قبل با افزایش ۷/۸ درصدی مواجه شده است.

طی مردادماه ۱۴۰۱، شاخص فروش شرکت‌های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۱۱/۹ درصدی و نسبت به ماه قبل با کاهش ۶/۷ درصدی مواجه شده است. در این ماه نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱۱ رشته‌فعالیت افزایش در شاخص فروش و ۴ رشته‌فعالیت کاهش در شاخص فروش داشته‌اند. رشته‌فعالیت‌های

«کاشی و سرامیک»، «تجهیزات برقی» و «خودرو و قطعات» بیشترین سهم را در افزایش شاخص فروش نسبت به ماه مشابه سال قبل و رشته‌فعالیت‌های «دارو»، «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر» و «شیمیایی به‌جز دارو» بیشترین سهم را در کاهش شاخص فروش داشته‌اند. همچنین در این ماه نسبت به ماه قبل، تنها سه رشته‌فعالیت «سایر کانی غیرفلزی»، «کاشی و سرامیک» و «تجهیزات برقی» افزایش در شاخص فروش داشته‌اند و سایر رشته‌فعالیت‌ها با کاهش فروش مواجه شده‌اند؛ بیشترین سهم در کاهش شاخص فروش متعلق به رشته‌فعالیت‌های «ماشین‌آلات و تجهیزات»، «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر»، «لاستیک و پلاستیک» و «فلزات پایه» بوده است. شاخص فروش شرکت‌های معدنی بورسی هم نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۱۸/۲ درصدی و نسبت به ماه قبل با افزایش ۴/۷ درصدی مواجه شده است.

در مردادماه ۱۴۰۱ شاخص قیمت ماهیانه فعالیت‌های صنعتی بورسی ۱/۴ درصد کاهش یافت و رشد نقطه‌به‌نقطه شاخص به ۴۴/۲ درصد رسید. گفتنی است میانگین سالیانه شاخص قیمت ۵۷/۱ درصد افزایش یافته است، رشته‌فعالیت‌های «دارو» و «لاستیک و پلاستیک» بالاترین نرخ رشد ماهیانه را در شاخص قیمت داشته‌اند.

مقدمه

شاخص تولید، فروش و قیمت صنایع بورسی با استفاده از داده‌های ماهیانه شرکت‌های صنعتی بورسی پذیرفته شده در بورس^۱ محاسبه می‌شود. در تهیه این شاخص‌ها از اطلاعات ماهیانه ۳۰۲ شرکت بورسی استفاده می‌شود و علاوه بر اندازه‌گیری تغییرات میزان تولید، فروش و قیمت در بخش صنعت، در محاسبات ملی نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند و برآوردی از تغییرات ماهیانه ارزش‌افزوده ایجاد شده را در صنایع مختلف و به دنبال آن در کل اقتصاد منعکس می‌کنند. شاخص تولید صنعت را بانک مرکزی و مرکز آمار ایران با تواتر فصلی و همچنین شاخص قیمت صنعت به‌صورت فصلی را مرکز آمار و ماهیانه بانک مرکزی، منتشر می‌کند، اما الزامی به انتشار شاخص فروش صنعت ندارند. از طرفی، این آمار دارای چندین ضعف اساسی است که مهم‌ترین ضعف این آمار وقفه سه‌ماهه در انتشار داده‌ها و بعضاً متوقف شدن انتشار آنها و نداشتن تواتر ماهیانه است.

شاخص‌های ماهیانه تولید، فروش و قیمت استخراج شده از اطلاعات عملکردی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تا حد زیادی می‌تواند با دقت مناسب و به‌صورت به‌هنگام تحولات بخش صنعت و معدن کشور را توضیح دهند و با توجه به بررسی‌های انجام شده و تطبیق دادن این شاخص با شاخص تولید صنعتی بانک مرکزی و مرکز آمار ایران که به‌صورت فصلی منتشر می‌شود، مشخص شده این شاخص به‌خوبی می‌تواند در وقفه انتشار این شاخص‌های رسمی، شاخص جایگزین مناسبی برای آن باشد.^۲ در این مطالعه تغییرات شاخص‌های تولید، فروش و قیمت شرکت‌های صنعتی و

۱. شرکت‌های بورسی شامل همه شرکت‌های تولیدی صنعتی و معدنی بورس و فرابورس می‌شود که گزارش‌های فعالیت ماهیانه خود را در سایت کدال منتشر می‌کنند.

۲. جهت اطلاعات بیشتر به گزارش پشتیبان مرکز پژوهش‌های مجلس درخصوص شاخص تولید، فروش و قیمت شرکت‌های پذیرفته شده در بورس به شماره مسلسل ۱۸۰۰۱ مراجعه شود.

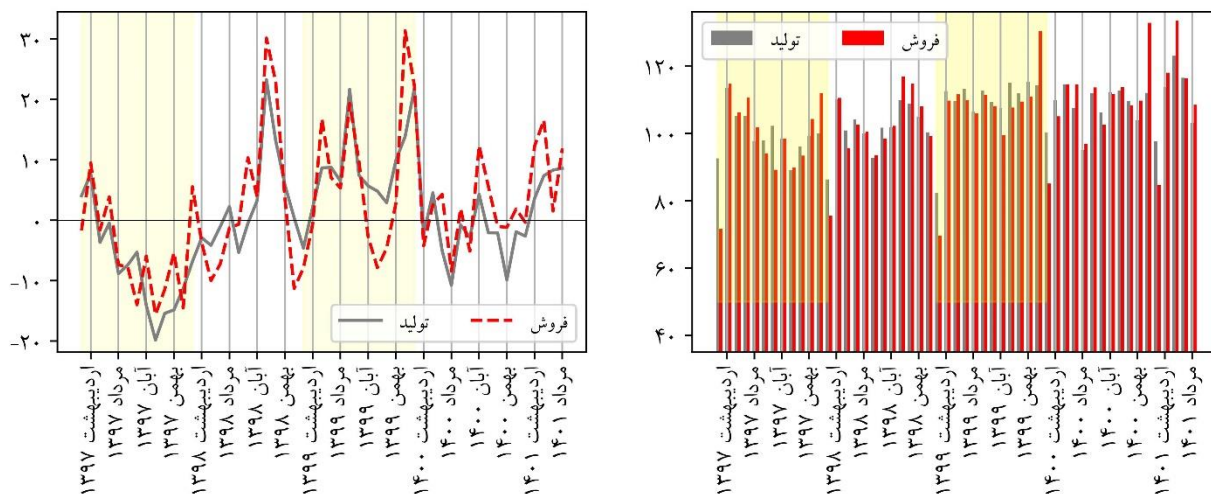

معدنی پذیرفته شده در بورس و همچنین مهم‌ترین رشته‌فعالیت‌های آن در مرداد ماه ۱۴۰۱ مورد بررسی قرار گرفته است.

۱. شاخص‌های تولید و فروش شرکت‌های صنعتی بورسی

در مردادماه ۱۴۰۱، شاخص تولید شرکت‌های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۸/۶ درصدی، نسبت به ماه قبل با کاهش ۱۱/۵ درصدی و نسبت به خردادماه با کاهش ۱۶ درصدی مواجه شده است. از طرفی، شاخص فروش شرکت‌های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۱۱/۹ درصدی، نسبت به ماه قبل با کاهش ۶/۷ درصدی و نسبت به خردادماه با کاهش ۱۸ درصدی مواجه شده است^۱. یکی از مهم‌ترین دلایل کاهش تولید و فروش در مردادماه نسبت به ماه قبل قطعی برق صنایع عنوان شده است که در گزارش‌های ماهیانه نیز شرکت‌ها^۲ به این مشکل اشاره کرده‌اند. همچنین نتایج طرح شامخ اتاق بازرگانی ایران نیز نشان می‌دهد شاخص مدیران خرید صنعت (تعدیل فصلی نشده) در مردادماه عدد ۴۸.۴۵ به دست آمده است که طی ۱۲ ماه اخیر از شهریور ۱۴۰۰ (به‌غیراز فروردین‌ماه) به کمترین مقدار خود رسیده است و فعالان اقتصادی رکود در بخش صنعت در مردادماه را گزارش کرده‌اند.

نمودار ۱. شاخص‌های تولید و فروش فعالیت‌های صنعتی (۱۳۹۵=۱۰۰) نمودار ۲. رشد نقطه‌به‌نقطه شاخص‌های تولید و فروش فعالیت‌های صنعتی (درصد)

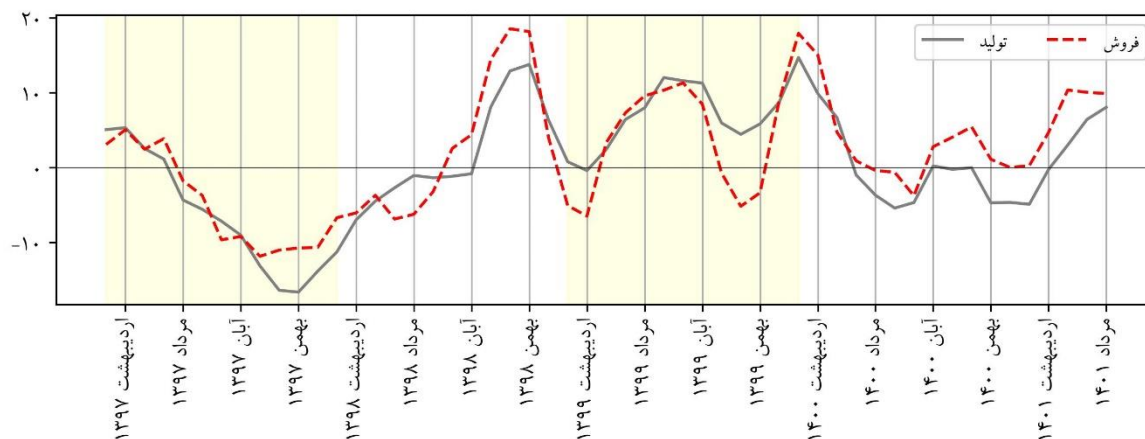
مأخذ: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

طی سه‌ماهه منتهی به مرداد ۱۴۰۱، رشد میانگین متحرک سه‌ماهه شاخص تولید افزایش ۸ درصدی و شاخص فروش آن افزایش ۹/۹ درصدی را نشان می‌دهند.

۱. با توجه به اینکه در سال ۱۴۰۰ قطعی برق شدید بوده و باعث کاهش تولید اکثر شرکت‌ها شد، در سال ۱۴۰۱ قطعی برق مدیریت شده و شرکت‌ها از این فرصت برای تعمیرات دوره‌ای و تعطیلات تابستانی کارکنان استفاده کرده و کاهش تولید و فروش کمتری نسبت به سال ۱۴۰۰ داشته‌اند، هرچند نسبت به خرداد و تیرماه ۱۴۰۱ همچنان تولید و فروش کاهش داشته است.
۲. گروه صنعتی پاکشو، فروسیلیسیم خمین، فرآورده‌های نسوز آذر، مجتمع جهان فولاد سیرجان.

نمودار ۳. رشد میانگین متحرک سه‌ماهه شاخص‌های تولید و فروش فعالیت‌های صنعتی نسبت به دوره مشابه سال قبل

(درصد)

مأخذ: همان.

جدول رشد شاخص تولید و فروش فعالیت‌های صنعتی و معدنی بورسی – مردادماه ۱۴۰۱

شاخص فروش			شاخص تولید			رشد شاخص تولید و فروش
رشد پنج‌ماهه نسبت به پنج‌ماهه مشابه سال قبل	رشد نسبت به ماه مشابه سال قبل	رشد نسبت به ماه قبل	رشد پنج‌ماهه نسبت به پنج‌ماهه مشابه سال قبل	رشد نسبت به ماه مشابه سال قبل	رشد نسبت به ماه قبل	
۸/۷	۱۱/۹	-۶/۷	۵/۱	۸/۶	-۱۱/۵	صنعت
-۱/۶	-۲/۳	-۰/۹	-۵/۹	-۱۰/۳	-۶/۴	شیمیایی به‌جز دار و
۴/۸	۱۰/۵	-۱۲/۳	۷/۰	۱۹/۰	-۷/۱	فلزات پایه
۴۳/۳	۶۶/۰	-۳/۵	۲۶/۹	۵۹/۳	-۱۲/۸	خودرو و قطعات
-۱/۰	۱۸/۲	۴/۷	۷/۳	-۴/۲	۷/۸	معدن

مأخذ: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

۲. شاخص‌های تولید و فروش به تفکیک رشته‌فعالیت‌های صنعتی بورسی

طی مرداد ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال قبل، از بین ۱۵ رشته‌فعالیت صنعتی بورسی ۱۱ رشته‌فعالیت افزایش در شاخص تولید و ۴ رشته‌فعالیت کاهش در شاخص تولید را تجربه کرده‌اند.^۱ رشته‌فعالیت‌های «خودرو و قطعات»، «ماشین‌آلات و تجهیزات» و «محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات» بیشترین افزایش در شاخص تولید و رشته‌فعالیت‌های «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر»، «شیمیایی (به‌جز دارو)» و «تجهیزات برقی» کاهش در شاخص تولید را تجربه کرده‌اند.

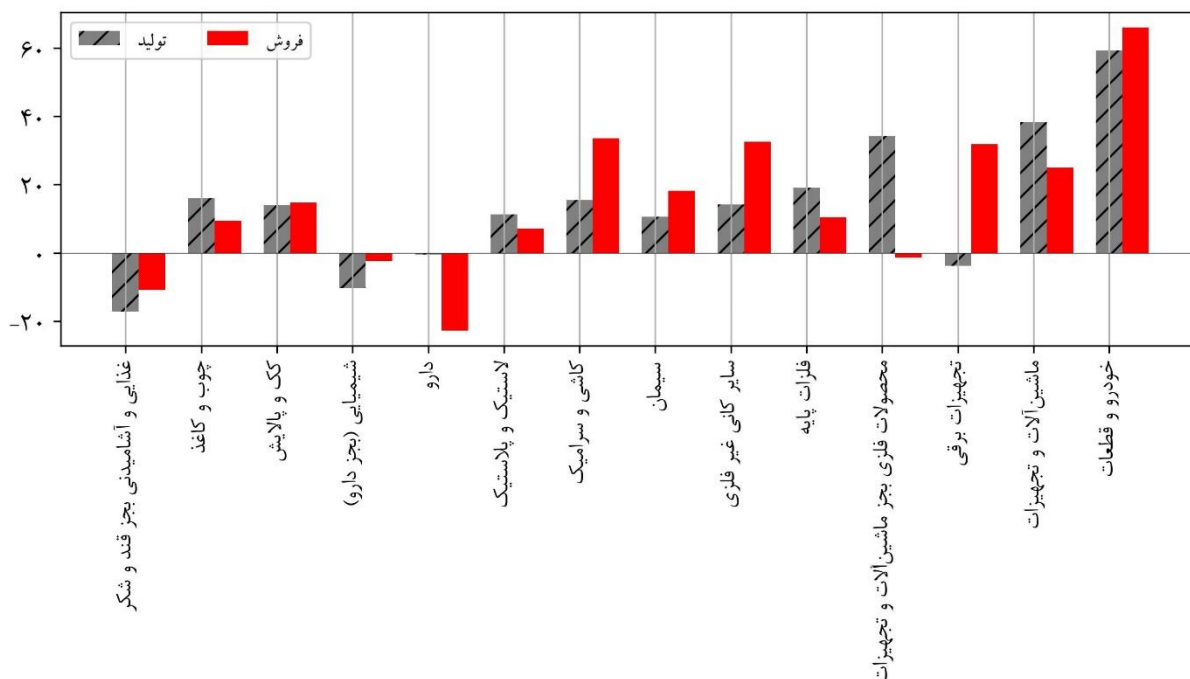
همچنین در این ماه نسبت به ماه مشابه سال قبل، از بین ۱۵ رشته‌فعالیت صنعتی بورسی ۱۱ رشته‌فعالیت افزایش در شاخص فروش و ۴ رشته‌فعالیت کاهش در شاخص فروش را تجربه کرده‌اند. رشته‌فعالیت‌های «خودرو و قطعات»،

۱. رشته‌فعالیت منسوجات به‌دلیل نوسانات بالا از نمودارهای ۴ تا ۷ حذف شده است.

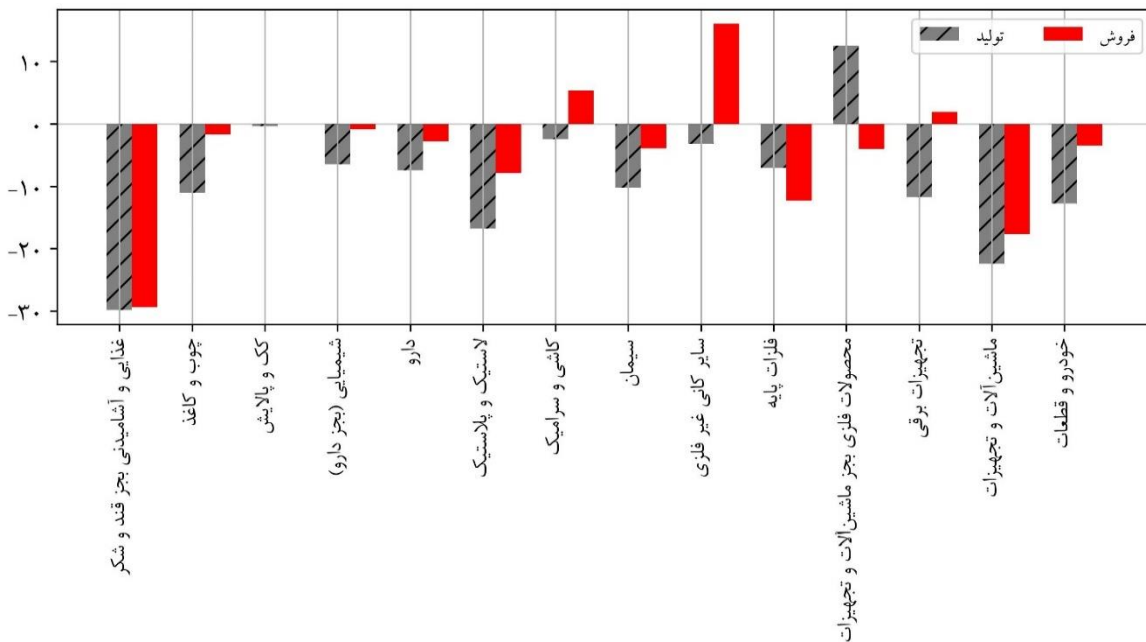
«کاشی و سرامیک» و «سایر کانی غیر فلزی» بیشترین افزایش در شاخص فروش و رشته‌فعالیت‌های «دارو»، «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر» و «شیمیایی (به‌جز دارو)» بیشترین کاهش در شاخص فروش را تجربه کرده‌اند. طی مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل، از بین ۱۵ رشته‌فعالیت صنعتی بورسی تنها رشته‌فعالیت «محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات» افزایش در شاخص تولید داشته است و ۱۴ رشته‌فعالیت دیگر کاهش در شاخص تولید را ثبت کرده‌اند. رشته‌فعالیت‌های «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر»، «ماشین‌آلات و تجهیزات»، «لاستیک و پلاستیک» و «خودرو و قطعات» بیشترین کاهش در شاخص تولید را تجربه کرده‌اند. همچنین در این ماه نسبت به ماه قبل، تنها سه رشته‌فعالیت «سایر کانی غیر فلزی»، «کاشی و سرامیک» و «تجهیزات برقی» افزایش در شاخص فروش داشته‌اند و سایر رشته‌فعالیت‌ها با کاهش فروش مواجه شده‌اند.

نمودار ۴. رشد شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت‌های صنعتی در مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال قبل (درصد)

مأخذ: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

نمودار ۵. رشد شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت‌های صنعتی در مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل (درصد)

مأخذ: همان.

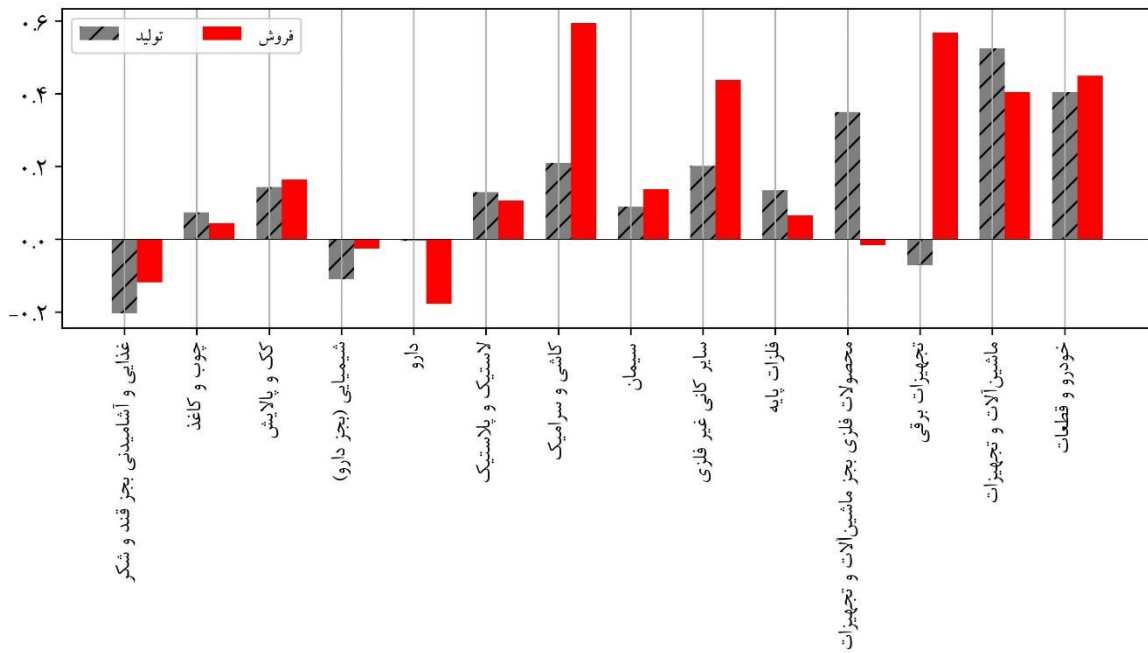
طی مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال قبل، رشته‌فعالیت‌های «ماشین‌آلات و تجهیزات»، «خودرو و قطعات» و «محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات» بیشترین سهم را در افزایش شاخص تولید نسبت به ماه مشابه سال قبل و رشته‌فعالیت‌های «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر» و «شیمیایی به‌جز دارو» بیشترین سهم را در کاهش شاخص تولید داشته‌اند. همچنین در این ماه، رشته‌فعالیت‌های «کاشی و سرامیک»، «تجهیزات برقی» و «خودرو و قطعات» بیشترین سهم را در افزایش شاخص فروش نسبت به ماه مشابه سال قبل و رشته‌فعالیت‌های «دارو»، «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر» و «شیمیایی به‌جز دارو» بیشترین سهم را در کاهش شاخص فروش داشته‌اند.

طی مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل، تنها رشته‌فعالیت «محصولات فلزی به‌جز ماشین‌آلات و تجهیزات» افزایش در شاخص تولید داشته است و ۱۴ رشته‌فعالیت کاهش در شاخص تولید را ثبت کرده‌اند؛ رشته‌فعالیت‌های «ماشین‌آلات و تجهیزات»، «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر»، «لاستیک و پلاستیک» و «تجهیزات برقی» بیشترین سهم را در کاهش شاخص تولید داشته‌اند. همچنین در این ماه نسبت به ماه قبل، تنها سه رشته‌فعالیت «سایر کانی غیرفلزی»، «کاشی و سرامیک» و «تجهیزات برقی» افزایش در شاخص فروش داشته‌اند و سایر رشته‌فعالیت‌ها با کاهش فروش مواجه شده‌اند؛ بیشترین سهم در کاهش شاخص فروش متعلق به رشته‌فعالیت‌های «ماشین‌آلات و تجهیزات»، «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر»، «لاستیک و پلاستیک» و «فلزات پایه» بوده است.

نمودار ۶. سهم رشته‌فعالیت‌ها از رشد شاخص‌های تولید و فروش بخش صنعت

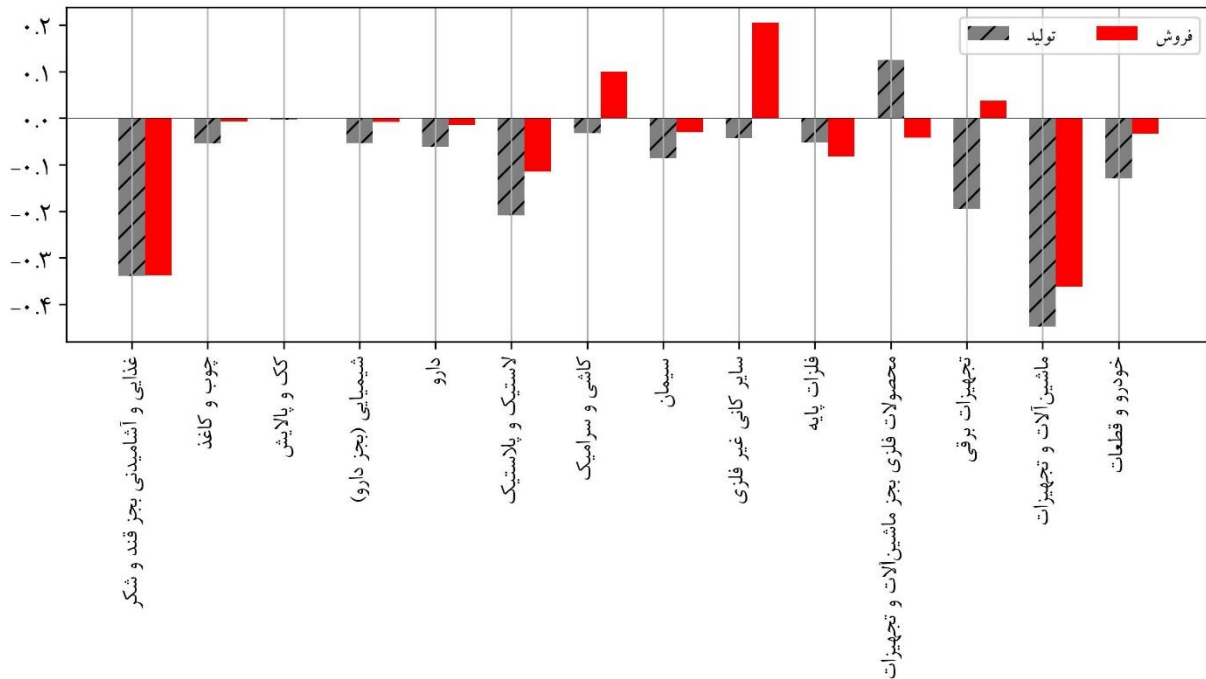
در مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال قبل

مأخذ: همان.

نمودار ۷. سهم رشته‌فعالیت‌ها از رشد شاخص‌های تولید و فروش بخش صنعت

در مردادماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه قبل

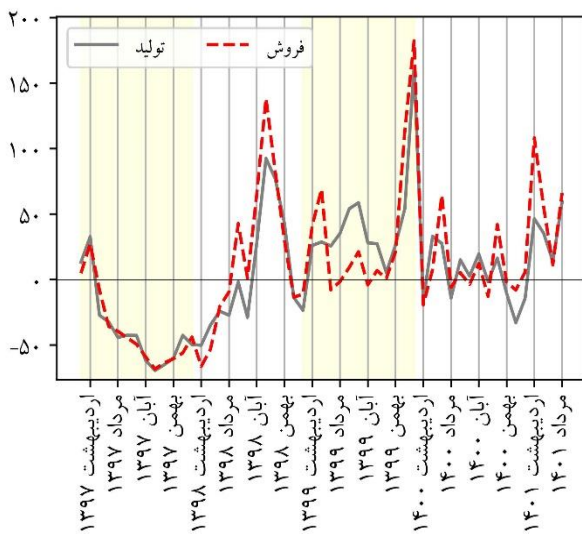
مأخذ: همان.

در ادامه به بررسی رشته‌فعالیت‌های «خودرو و قطعات»، «شیمیایی (به‌جز دارو)» و «فلزات پایه» به‌دلیل ضریب اهمیت بالای این رشته‌فعالیت‌ها در محاسبه شاخص و همچنین بررسی نوسانات شاخص تولید و فروش رشته‌فعالیت «غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر» در این ماه پرداخته شده است.

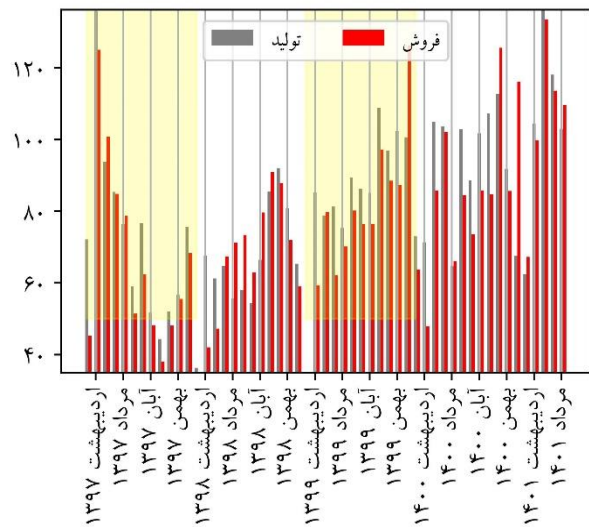
۱-۲. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت خودرو و قطعات

در مردادماه ۱۴۰۱ شاخص تولید رشته‌فعالیت خودرو و قطعات بر مبنای شرکت‌های بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل افزایش ۵۹/۳ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۱۲/۸ درصدی داشته است. همچنین شاخص فروش آن نسبت به ماه مشابه سال قبل افزایش ۶۶ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۳/۵ درصدی داشته است. همان‌طور که در نمودار ۱۱ نشان داده شده، نسبت به ماه مشابه سال قبل به‌ترتیب خودرو سنگین و خودرو سبک و سواری افزایش چشمگیری در شاخص تولید و فروش داشته است، در صورتی که مطابق نمودار ۱۰ سه زیربخش صنعت خودرو و قطعات نسبت به ماه قبل کاهش بسیاری در شاخص تولید و فروش داشته‌اند.

نمودار ۹. رشد نقطه‌به‌نقطه شاخص‌های تولید و فروش بخش خودرو و قطعات (درصد)

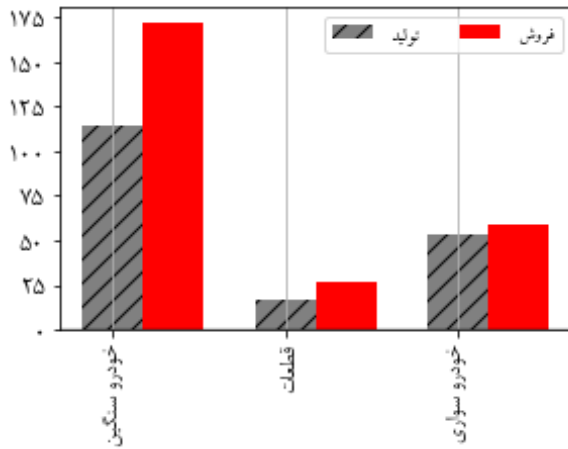
نمودار ۸. شاخص‌های تولید و فروش بخش خودرو و قطعات (۱۳۹۵=۱۰۰)

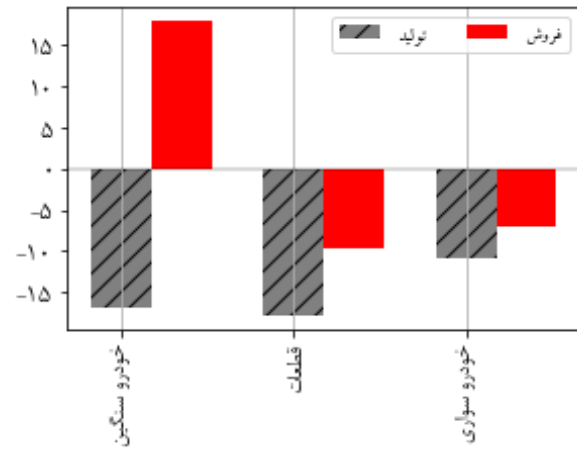
مأخذ: همان.

نمودار ۱۱. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های خودرو و قطعات نسبت به ماه مشابه سال قبل (درصد)

نمودار ۱۰. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های خودرو و قطعات نسبت به ماه قبل (درصد)

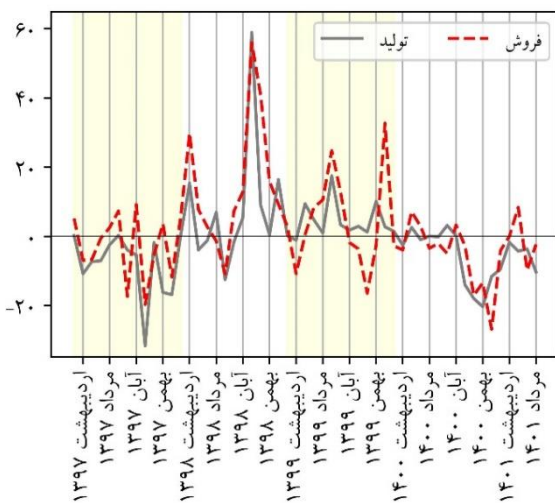

مأخذ: همان.

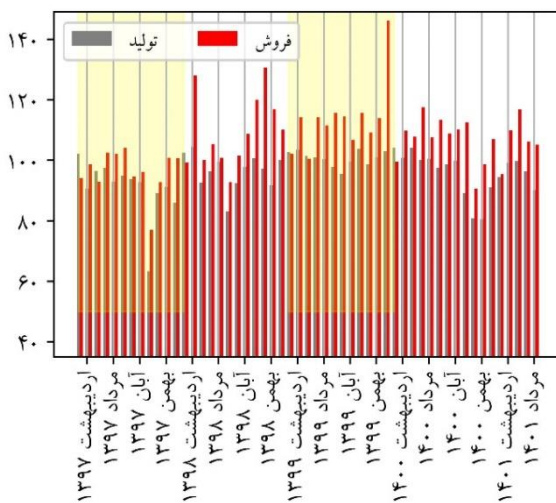
۲-۲. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت شیمیایی به‌جز دارو

در مردادماه ۱۴۰۱ شاخص تولید رشته‌فعالیت شیمیایی به‌جز دارو بر مبنای شرکت‌های بورسی، نسبت به ماه مشابه سال قبل کاهش ۱۰/۳ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۶/۴ درصدی داشته است. همچنین شاخص فروش آن نسبت به ماه مشابه سال قبل کاهش ۲/۳ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۰/۹ درصدی داشته است. دلیل اصلی کاهش شاخص تولید رشته‌فعالیت شیمیایی نسبت به ماه مشابه سال قبل کاهش تولید زیربخش‌های متانول، پلاستیک و لاستیک مصنوعی و کودها و ترکیبات نیتروژن در مردادماه ۱۴۰۱ بوده است، از طرفی نسبت به ماه قبل نیز تمام زیربخش‌ها (به‌جز فروش کودها و ترکیبات نیتروژن) کاهش تولید و فروش داشته‌اند.

نمودار ۱۳. رشد نقطه‌به‌نقطه شاخص‌های تولید و فروش بخش شیمیایی (به‌جز دارو) (درصد)

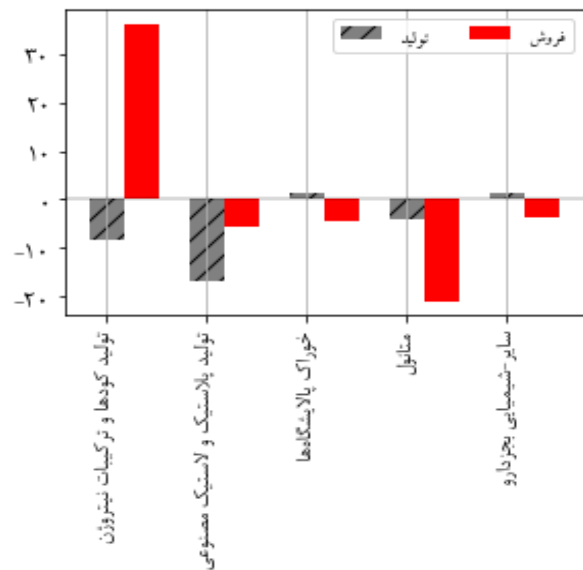

نمودار ۱۲. شاخص‌های تولید و فروش بخش شیمیایی (به‌جز دارو) (۱۳۹۵=۱۰۰)

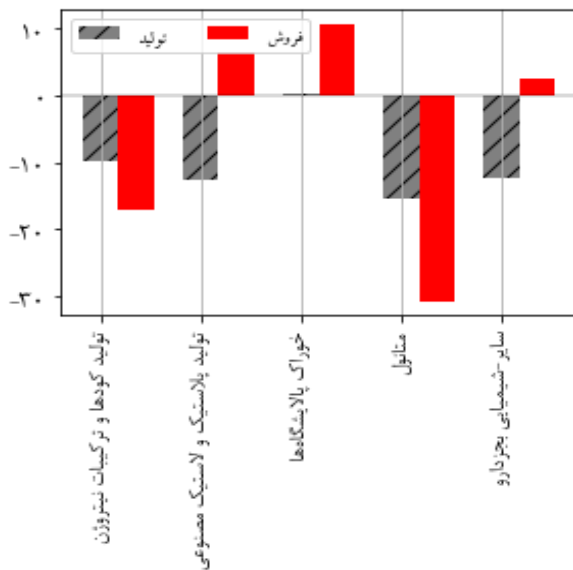

مأخذ: همان.

نمودار ۱۴. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های شیمیایی به جز دارو نسبت به ماه قبل (درصد)

نمودار ۱۵. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های شیمیایی به جز دارو نسبت به ماه مشابه سال قبل (درصد)

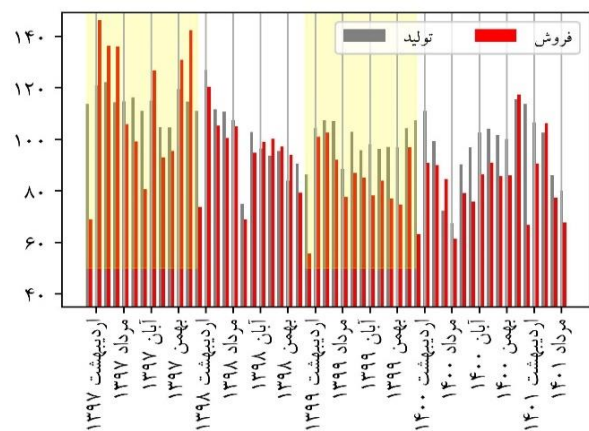

مأخذ: همان.

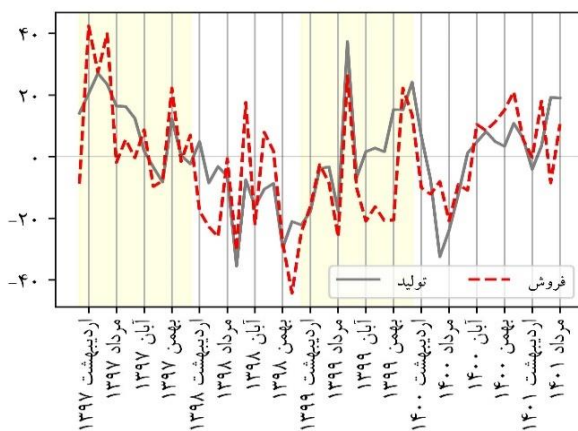
۲-۳. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت فلزات پایه

در مردادماه ۱۴۰۱ شاخص تولید رشته‌فعالیت فلزات پایه بر مبنای شرکت‌های بورسی، نسبت به ماه مشابه سال قبل افزایش ۱۹ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۷/۱ درصدی داشته است. همچنین شاخص فروش آن نسبت به ماه مشابه سال قبل افزایش ۱۰/۵ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۱۲/۳ درصدی داشته است. دلیل اصلی کاهش شاخص تولید و فروش رشته‌فعالیت فلزات پایه نسبت به ماه قبل کاهش فروش گروه شمش و ورق در مردادماه ۱۴۰۱ بوده است، در حالی که همه گروه‌ها نسبت به ماه مشابه سال قبل افزایش تولید و فروش داشته‌اند.

نمودار ۱۶. شاخص‌های تولید و فروش بخش فلزات پایه (۱۳۹۵=۱۰۰)

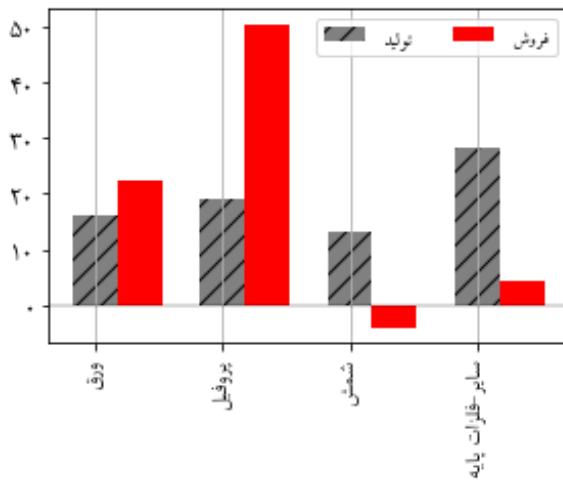
نمودار ۱۷. رشد نقطه به نقطه شاخص‌های تولید و فروش بخش فلزات پایه (درصد)

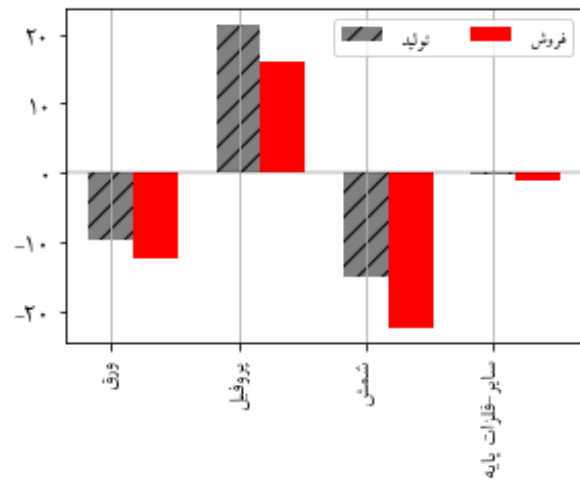
مأخذ: همان.

نمودار ۱۹. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های فلزات پایه نسبت به ماه مشابه سال قبل (درصد)

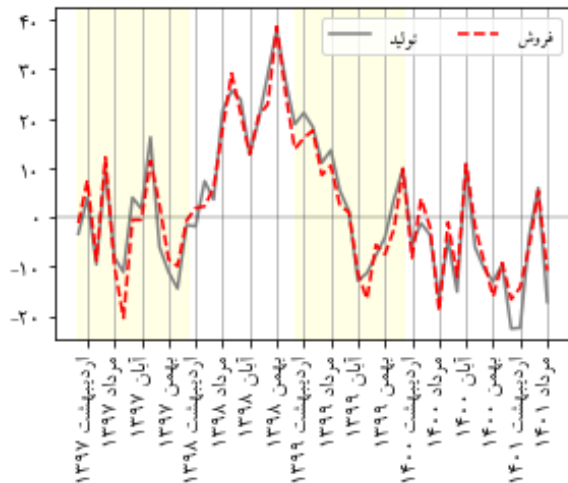
نمودار ۱۸. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های فلزات پایه نسبت به ماه قبل (درصد)

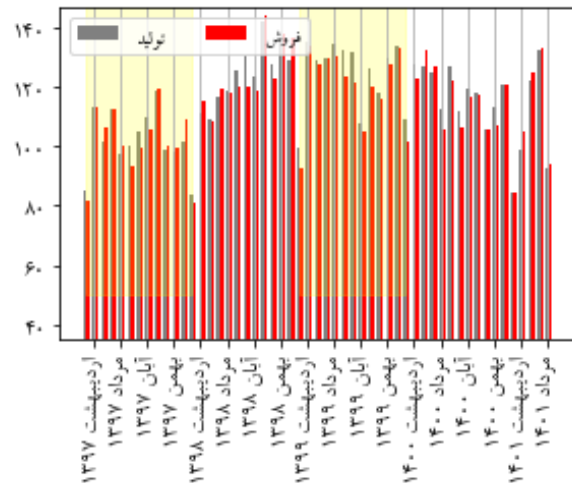
مأخذ: همان.

۲-۴. شاخص‌های تولید و فروش رشته‌فعالیت غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر در مردادماه ۱۴۰۱ شاخص تولید رشته‌فعالیت غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر بر مبنای شرکت‌های بورسی، نسبت به ماه مشابه سال قبل کاهش ۱۷/۲ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۲۹/۸ درصدی داشته است. همچنین شاخص فروش آن نسبت به ماه مشابه سال قبل کاهش ۱۰/۹ درصدی و نسبت به ماه قبل کاهش ۲۹/۴ درصدی داشته است. همان‌طور که نمودار ۲۲ نشان می‌دهد شاخص تولید و فروش همه زیربخش‌ها نسبت به ماه قبل کاهش یافته است و همچنین مطابق نمودار ۲۳ تنها شاخص فروش زیربخش لبنیات نسبت به ماه مشابه سال قبل افزایش یافته است و سایر زیربخش‌ها رشد منفی را ثبت کرده‌اند.

نمودار ۲۱. رشد نقطه‌به‌نقطه شاخص‌های تولید و فروش بخش غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر (درصد)

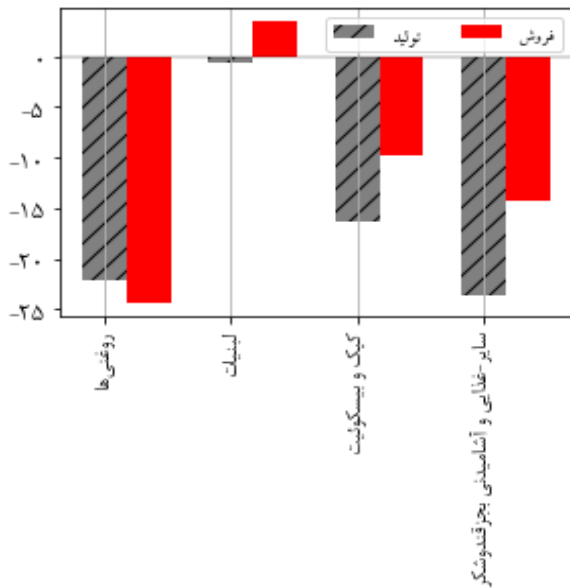

نمودار ۲۰. شاخص‌های تولید و فروش بخش غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر (۱۳۹۵=۱۰۰)

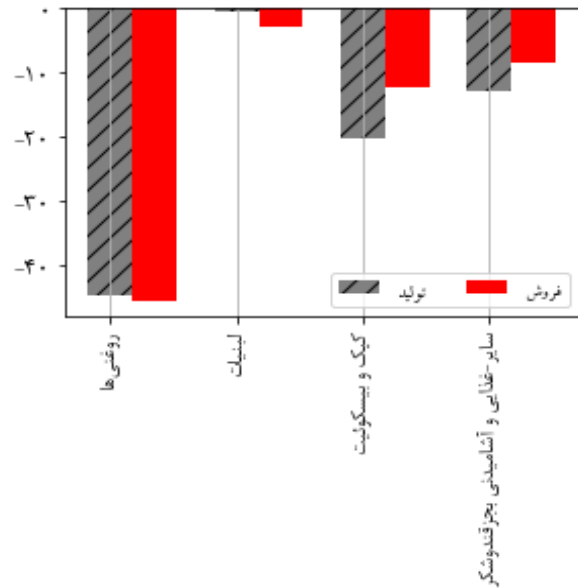

مأخذ: همان.

نمودار ۲۳. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر نسبت به ماه مشابه سال قبل (درصد)

نمودار ۲۲. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های غذایی و آشامیدنی به‌جز قند و شکر نسبت به ماه قبل (درصد)

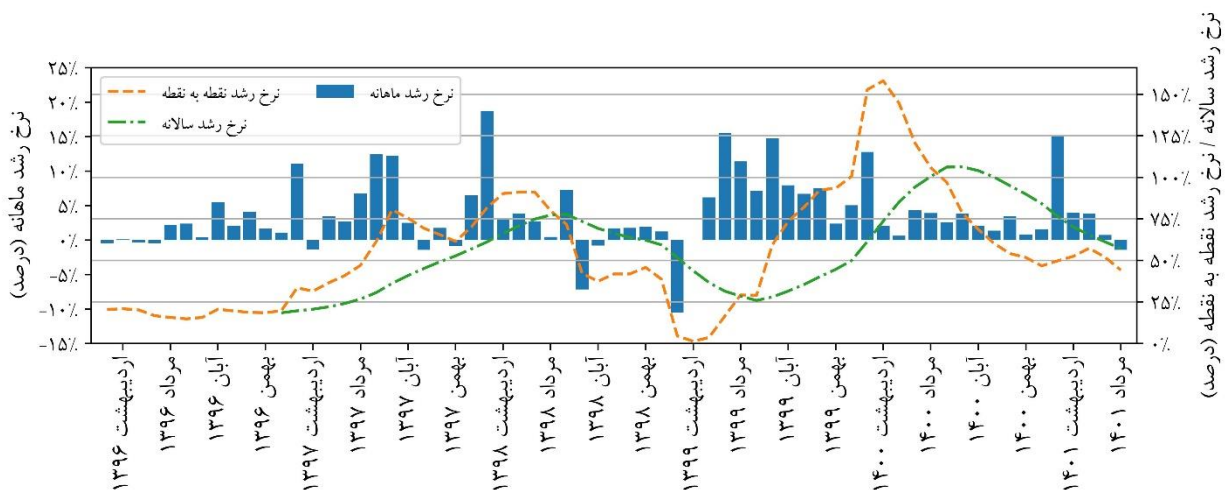

مأخذ: همان.

۳. شاخص قیمت فعالیت‌های صنعتی بورسی

در مردادماه ۱۴۰۱ نرخ رشد ماهیانه^۱ قیمت فعالیت‌های صنعتی بورسی منفی ۱/۴ درصد شد و رشد نقطه‌به‌نقطه^۲ آن به ۴۴/۲ درصد رسید. گفتنی است میانگین^۳ سالیانه شاخص قیمت ۵۷/۱ درصد افزایش یافته است.

نمودار ۲۴. درصد تغییر شاخص قیمت صنعت (۱۳۹۵=۱۰۰)

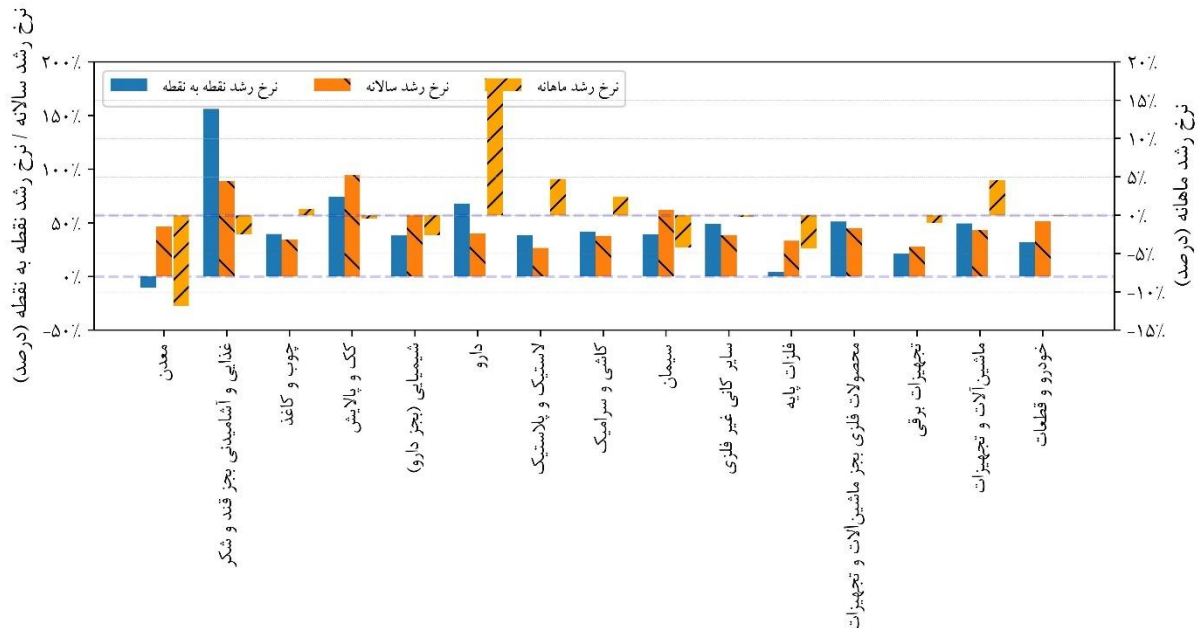
مأخذ: همان.

۱. درصد تغییر شاخص قیمت صنعت نسبت به ماه قبل.
۲. درصد تغییر شاخص قیمت صنعت نسبت به ماه مشابه سال قبل.
۳. درصد تغییر میانگین شاخص قیمت صنعت در ۱۲ ماه منتهی به ماه مورد نظر نسبت به دوره مشابه سال قبل.

بررسی شاخص قیمت رشته‌فعالیت‌های بورسی نشان می‌دهد در مردادماه ۱۴۰۱، رشته‌فعالیت‌های «دارو» و «لاستیک و پلاستیک» بالاترین نرخ رشد ماهانه، رشته‌فعالیت‌های «غذایی و آشامیدنی به جز قند و شکر» و «کک و پالایش» بالاترین نرخ رشد نقطه‌به‌نقطه و رشته‌فعالیت‌های «کک و پالایش» و «غذایی و آشامیدنی به جز قند و شکر» بالاترین نرخ رشد سالیانه را تجربه کرده‌اند.

نمودار ۲۵. شاخص قیمت رشته‌فعالیت‌های بورسی - مرداد ۱۴۰۱

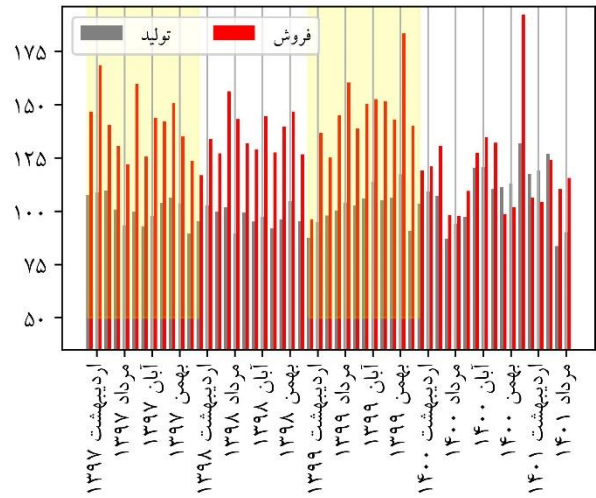
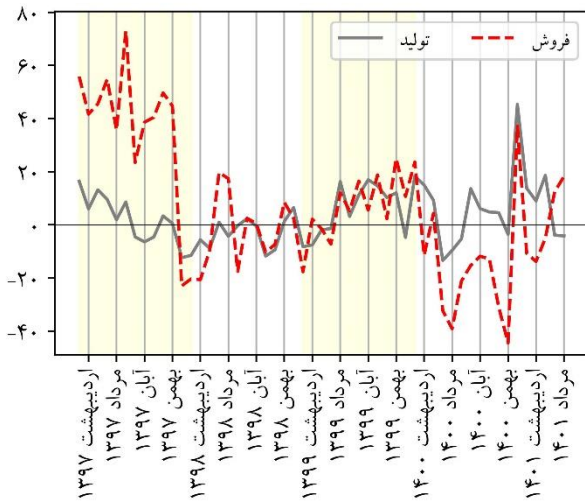

مأخذ: همان.

۴. شاخص‌های تولید و فروش شرکت‌های معدنی بورسی

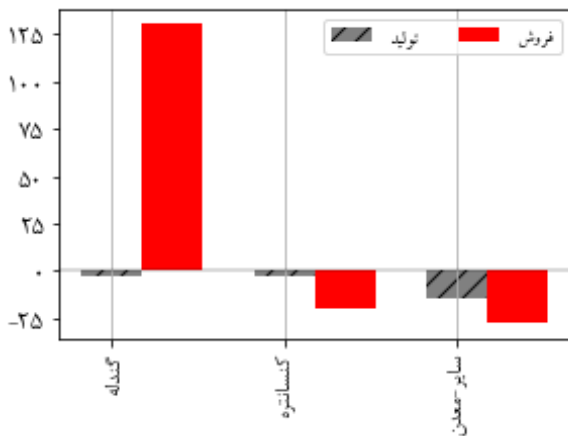
در مردادماه ۱۴۰۱، شاخص تولید شرکت‌های معدنی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با کاهش ۴/۲ درصدی و نسبت به ماه قبل با افزایش ۷/۸ درصدی مواجه شده است. همچنین، شاخص فروش شرکت‌های معدنی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۱۸/۲ درصدی و نسبت به ماه قبل با افزایش ۴/۷ درصدی مواجه شده است. با توجه به کاهش تولید و فروش گندله در تیرماه به دلیل تعمیرات دوره‌ای کارخانه‌ها، در مردادماه کاهش تولید جبران شده است و با توجه به سهم ۴۲ درصدی گندله از کل محصولات معدنی، با افزایش تولید گندله در مردادماه ۱۴۰۱، شاخص تولید نسبت به ماه قبل افزایش یافته است، هرچند به ظرفیت تولید ماه مشابه سال قبل نرسیده است.

نمودار ۲۶. شاخص‌های تولید و فروش شرکت‌های معدنی بورسی (۱۳۹۵=۱۰۰) نمودار ۲۷. رشد نقطه‌به‌نقطه شاخص‌های تولید و فروش شرکت‌های معدنی بورسی (درصد)

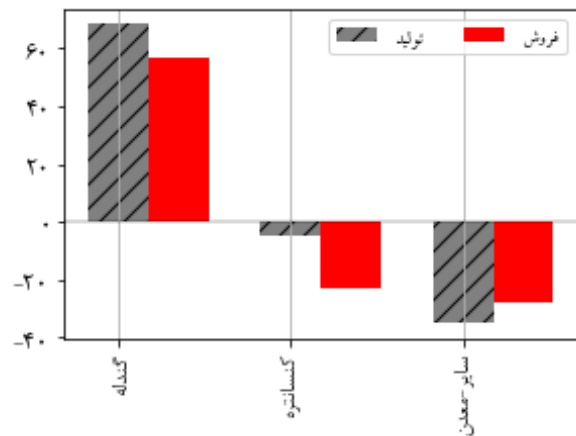

مأخذ: همان.

نمودار ۲۹. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های معدن نسبت به ماه مشابه سال قبل (درصد)

نمودار ۲۸. رشد شاخص تولید و فروش زیربخش‌های معدن نسبت به ماه قبل (درصد)

مأخذ: همان.

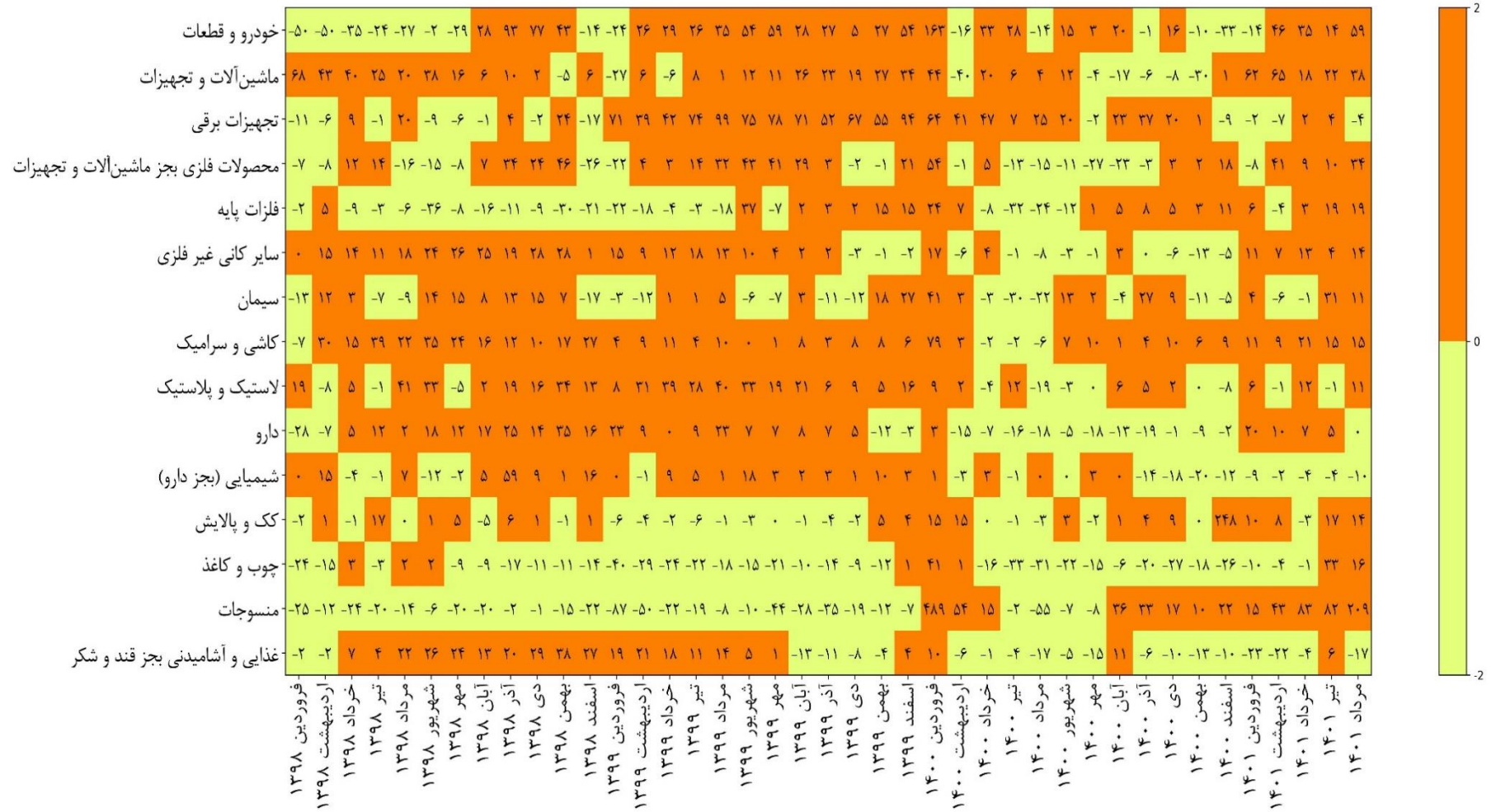
جمع بندی

شاخص تولید، فروش و قیمت صنایع بورسی از اطلاعات ماهانه ۳۰۱ شرکت بورسی استخراج می شود و با توجه به اینکه این شاخص با شاخص تولید صنعتی بانک مرکزی و مرکز آمار هم حرکتی مناسبی دارد، با دقت زیادی می تواند تحولات بخش صنعت و معدن کشور را به صورت ماهیانه رصد کند. در این گزارش تغییرات شاخص های تولید، فروش و قیمت شرکت های صنعتی و معدنی پذیرفته شده در بورس و همچنین مهم ترین رشته فعالیت های آن در مردادماه ۱۴۰۱ مورد بررسی قرار گرفته است.

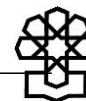
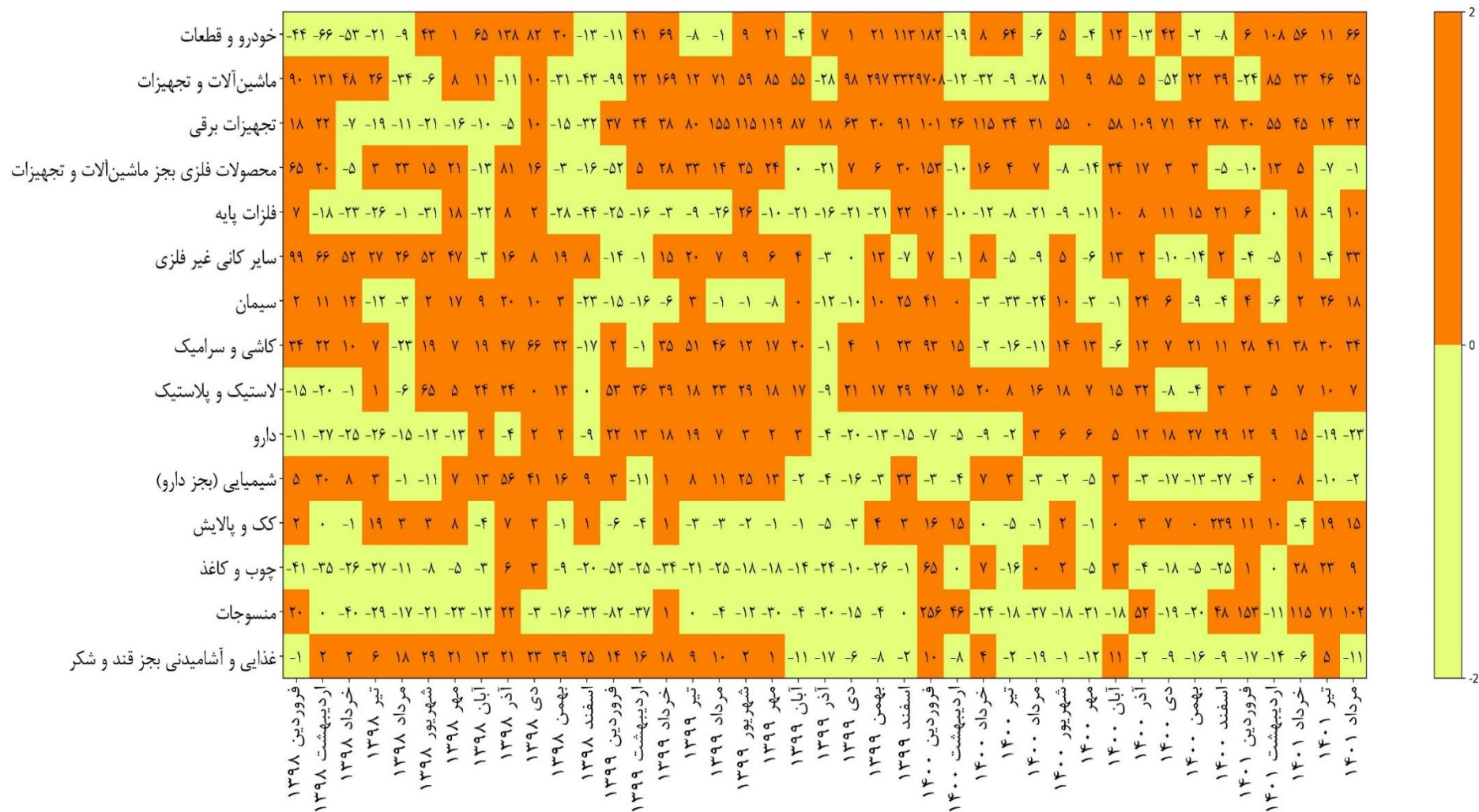
برآورد این گزارش نشان می دهد، طی مردادماه ۱۴۰۱، شاخص تولید شرکت های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۸/۶ درصدی و نسبت به ماه قبل با کاهش ۱۱/۵ درصدی مواجه شده است. همچنین شاخص فروش شرکت های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل با افزایش ۱۱/۹ درصدی و نسبت به ماه قبل با کاهش ۶/۷ درصدی مواجه شده است. همچنین شاخص قیمت فعالیت های صنعتی بورسی نسبت به ماه مشابه سال قبل ۴۴/۲ درصد افزایش و نسبت به ماه قبل ۱/۴ درصد کاهش یافته است.

پیوست

جدول ۱. آمار مربوط به رشد تولید کل رشته‌فعالیت‌ها (نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱۰۰=۱۳۹۵)^۱

۱. در جدول فوق رنگ نارنجی نشان‌دهنده رشد مثبت و رنگ زرد نشان‌دهنده رشد منفی است (جهت خوانایی جدول اعداد رند شده‌اند).

جدول ۲. آمار مربوط به رشد فروش کل رشته‌فعالیت‌ها (نسبت به ماه مشابه سال قبل = ۱۰۰=۱۳۹۵)^۱

۱. رشته‌فعالیت منسوجات در بورس تنها شامل سه شرکت است و به همین دلیل نماینده تمام صنعت منسوجات نمی‌باشند و با توجه به نوسان شاخص تولید و فروش آن تنها در جداول پیوست آورده شده است.

شاخص مدیران خرید (شامخ)^۱

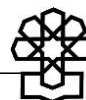
براساس داده‌های به‌دست آمده از بنگاه‌های بخش صنعت، شاخص مدیران خرید صنعت (تعدیل فصلی نشده) در مردادماه عدد ۴۸/۴۵ به‌دست آمده است که طی ۱۲ ماه اخیر از شهریور ۱۴۰۰ (به‌غیراز فروردین‌ماه) به کمترین مقدار خود رسیده است و فعالان اقتصادی رکود در بخش صنعت در مردادماه را گزارش کرده‌اند. در مردادماه همه مؤلفه‌های اصلی شامخ بخش صنعت به‌غیراز سرعت انجام و تحویل سفارش و میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی کمتر از ۵۰ ثبت شده‌اند و موجودی مواد اولیه نسبت به سایر مؤلفه‌ها کاهش بیشتری داشته است. در میان رشته‌فعالیت‌های صنعتی، به‌ترتیب صنایع پوشاک و چرم، لاستیک و پلاستیک و کانی غیرفلزی با بیشترین کاهش شاخص کل روبه‌رو بوده‌اند.

شاخص مقدار تولید محصولات بخش صنعت در مردادماه (۴۶.۶۲) کاهش بسیاری در نرخ رشد نسبت به تیرماه داشته و به کمترین مقدار ۱۲ ماهه خود (به‌غیراز فروردین‌ماه) رسیده است. به عقیده فعالان اقتصادی کاهش شدید سفارشات، قطعی‌های برق و تعطیلات تابستانی برخی از شرکت‌ها باعث کاهش رشد تولید شده است.

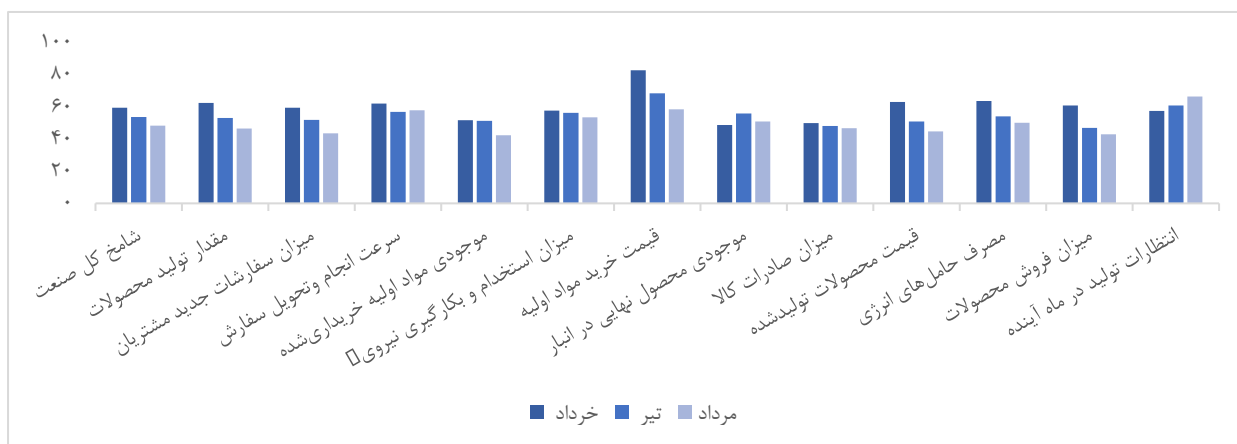
شاخص میزان فروش محصولات (۴۳.۰۱) به کمترین مقدار ۱۲ ماهه خود (به‌غیراز فروردین‌ماه) رسیده است. کاهش شدید قدرت خرید و نقدینگی از یک‌سو و انتظار مشتریان از سوی دیگر باعث کاهش مقدار فروش شرکت‌ها شده است. همچنین با توجه به کاهش قیمت نرخ ارز بعضی از شرکت‌ها مایل به فروش محصولاتی که با مواد اولیه گران خریداری شده نیستند.

به‌طورکلی در مردادماه علاوه بر تعطیلات تابستانی برخی از شرکت‌ها که مطابق روال سال‌های قبل باعث کاهش تولید می‌شود در این دوره، بسیاری همچنان با مشکل قطعی برق و کاهش شدید تقاضا روبه‌رو بوده‌اند. همچنین بسیاری از مشتریان سفارشات خود را به تعویق انداخته‌اند و به‌دلیل کمبود نقدینگی و قدرت خرید تقاضای مشتریان با کاهش بسیاری روبه‌رو بوده است. از طرفی با پایین آمدن قیمت ارز، تولیدکنندگان امکان فروش کالاهایی که با مواد اولیه گران خریداری شده را ندارند. در خصوص مشکلات صادراتی به‌رغم اصلاح نحوه رفع تعهد ارزی، سازمان امور مالیاتی و گمرک همکاری لازم را با صادرکنندگان ندارند.

۱. شاخص مدیران خرید (شامخ) طبق الگوی جهانی محاسبه شاخص مدیران خرید (Purchasing Managers' Index) هر ماه توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و براساس اطلاعات دریافتی از مدیران شرکت‌های بخش صنعت، محاسبه و گزارش می‌شود. این شاخص با بررسی و ردیابی متغیرهایی مانند مقدار تولید، سفارشات جدید، استخدام، تغییرات قیمت‌ها و ... نسبت به ماه گذشته آن متغیرها، ارزیابی دقیقی از تحولات بخش‌های اقتصاد ارائه می‌کند. عدد شاخص با وزن‌دهی به پنج متغیر اصلی مقدار تولید (۲۵٪)، سفارشات جدید (۳۰٪)، سرعت انجام و تحویل سفارش (۱۵٪)، موجودی مواد اولیه (۱۰٪) و میزان استخدام (۲۰٪) محاسبه می‌شود. اعداد بزرگ‌تر از ۵۰ به‌معنای بهبود شاخص نسبت به ماه قبل است. باقی متغیرها نیز از پرسشنامه‌های شاخص مدیران خرید استخراج می‌شوند، ولی وزنی در محاسبه شاخص کل صنعت ندارند. داده‌ها در شامخ براساس مستندات واقعی کسب‌وکارها و نه براساس نظرات شخصی و حدس مدیران جمع‌آوری می‌شوند.

شاخص مدیران خرید کل صنعت در سه ماه منتهی به مرداد ماه ۱۴۰۱

مأخذ: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران.

منابع و مأخذ

۱. معرفی و نحوه محاسبه شاخص تولید، فروش و قیمت شرکت های پذیرفته شده در بورس، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۸۰۰۱.
۲. پایش بخش حقیقی اقتصاد ایران در تیرماه ۱۴۰۱ بخش صنعت و معدن، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۸۳۴۹.

3. www.codal.ir